

Модель успішної співпраці фахівців ІРЦ та команди супроводу дитини з порушеннями слуху

Світлана Литовченко

к.пед.н., с.н.с., завідувач відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України;
сурдопедагог ІРЦ №3 Деснянського району м. Києва

Нормативна база діяльності ІРЦ

- Положення про інклюзивно-ресурсний центр.

Кабінет Міністрів України, Постанова №545, 2017 р.

- Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

Кабінет Міністрів України, Постанова №617, 2018 р.

- Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти.

Міністерства освіти і науки України, Наказ №609, 2018 р.

- Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

Міністерство освіти і науки України, Наказ № 1472, 2019 р.

- Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. *За ред. М. Порошенко, Київ, 2018 р.*

ПОЛОЖЕННЯ

про інклюзивно-ресурсний центр

ЗАТВЕРДЖЕНО Постановою КМ №545 від 12 липня 2017 р.

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№617 від 22.08.2018](#))

Завдання:

- **проведення комплексної оцінки** з метою визначення особливих освітніх потреб дитини (від 2 до 18 років), розроблення рекомендацій щодо освітньої програми, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;
- **надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг** дітям з ООП;
- **участь в командах психолого-педагогічного супроводу** дитини з ООП у закладах освіти.

За зверненням батьків

Комплексна оцінка фахівцями ІРЦ здійснюється:

на етапі підготовки документів для оформлення дитини з

ООП до закладу освіти;

на етапі перебування у закладі освіти, якщо у дитини є

системні труднощі щодо розвитку та навчання, що
потребують оцінки фахівців (за рекомендацією педагогів).

Діти з ООП

Кожна дитина має свої індивідуальні особливості. Через певні фактори можуть виникати різні порушення розвитку дитини. У цьому випадку дитина має *ООП (особливі освітні потреби)*. Існує два основні підходи до розуміння сутності ООП: медичний та соціальний.

В рамках *соціальної моделі* особи з ООП зіштовхуються з проблемами через безліч бар'єрів в оточуючому середовищі. Такими бар'єрами є наступні: архітектурні, фізичні, організаційні, інформаційні, інституційні. Бар'єрами також є ставлення людей, існуючі стереотипи і упередження.

Соціальна модель передбачає, що система освіти має бути більш гнучкою, здатною до забезпечення рівних прав на отримання освіти всіма дітьми без дискримінації.

Інновації в роботі ІРЦ

- діє «**Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я. Діти і підлітки**» (МКФ-ДП) (2018 р.):

дає розуміння про функціонування дитини в різних контекстах;
впроваджує функціонально-компетентнісний підхід до визначення особливих освітніх потреб дитини

Інтеграція фізичних, психічних та соціальних показників, що характеризують стан дитини завдяки включенням до МКФ-ДП аспектам життєдіяльності (розвиток, участь та середовище) дає змогу зосередити увагу не на діагнозі, а на функціональних можливостях організму дитини (Е. Данілавічюте)

Інновації в роботі ІРЦ

- використовується стартовий **пакет методик для оцінювання особливих освітніх потреб**; це світовий стандарт діагностики (діагностування лише в контексті визначення особливостей) (2018 р.);
- впроваджено **Систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів (АС «ІРЦ»)**, що забезпечує створення єдиного інтегрованого інформаційного середовища у сфері інклюзивної освіти, <https://ircenter.gov.ua> (2019 р.)

Порушення слуху

– незворотні стійкі ушкодження слухового аналізатора, що призводять до часткової чи повної втрати здатності чути.

Ступінь порушення слуху може суттєво відрізнятися: легка, помірна, важка, повна.

Відповідно до міжнародної класифікації виділяють:

- *мінімальне зниження слуху* (0-20 дБ; труднощі сприймання та розуміння тихого мовлення в шумному середовищі);
- *зниження слуху (туговухість) I ст.* (21-45 дБ; труднощі сприймання тихого та віддаленого мовлення в тиші);
- *зниження слуху II ст.* (46-55 дБ; можливість сприймати розмовне мовлення тільки з близької відстані – 2 чи 3 м);
- *зниження слуху III ст.* (56-75 дБ; можливість сприймати тільки гучне мовлення на близькій відстані);
- *зниження слуху IV ст.* (76-90 дБ; залишаються певні слухові відчуття, які дають змогу сприймати гучні звуки довкілля та окремі звуки мовлення);
- *глухота* (91 дБ і нижче; можливість сприймати розмовне мовлення лише через слухове сприймання відсутня; слух не є головним «комунікаційним» каналом для сприймання та продукування мовлення).

Медичний та соціокультурний підходи у контексті порушення слуху

За **медичного (аудіологічного) підходу** основним критерієм є ступінь зниження слуху.

За ступенем порушення слуху та можливістю сприймати розмовне мовлення через слухове сприймання, зокрема за допомогою слухових апаратів, виділяють дві групи дітей з порушенням слуху: *глухі та зі зниженим слухом*.

За часом втрати слуху виокремлюють дітей, що втратили слух у ранньому віці (домовленнєвий період) та пізнооглухих (післямовленнєвий).

Відповідно до **соціокультурного підходу** важливим критерієм є статус слуху батьків та мова, якою спілкуються у родині (жестомовна/ нежестомовна родина).

Глуха особа (нечуюча) – людина, яка користується жестовою мовою, як основним засобом спілкування, відчуває свою приналежність до культури глухих, усвідомлює себе як представника спільноти глухих, лінгвокультурної меншини.

Глухота не виступає порушенням («інвалідністю»), натомість можливістю доступу до самобутньої культури; обмеження розглядаються як результат дискримінації з боку суспільства, а не стану людини.

За мінімальних залишків слуху використання слухових апаратів сприяє орієнтуванню у просторі, проте недостатньо ефективно для розвитку мовлення.

Реабілітація глухих дітей можлива за допомогою **кохлеарної імплантації** (введення системи електродів до внутрішнього вуха пацієнта), що певним чином відновлює слухову функцію, створює можливість для розвитку слухового сприймання та формування словесного мовлення як засобу комунікації.

Важливими умовами реабілітації є ранні виявлення порушення та слухова допомога, адекватне слухопротезування (слуховими апаратами або кохлеарними імплантами), створення умов для розвитку комунікації та мовлення, комплексний індивідуально спрямований психолого-педагогічний супровід.

Для дітей, основним або одним з основних засобом спілкування яких є жестова мова, застосовується **бімодально-білінгвальний підхід** до навчання, який передбачає рівний статус національної жестової і словесної мови як засобів комунікації та освітнього процесу.

Додаткові послуги включають розвиток слухового (слухо-зорового, слухо-зоро-тактильного) сприймання, усного та писемного мовлення, здатності орієнтуватися у просторі, розвиток почуття ритму, формування жестомовної комунікативної компетентності та ін.

Розвиток сурдопедагогічних технологій

Сучасною тенденцією у галузі реабілітації дітей з порушеннями слуху є стрімкий розвиток медичних технологій та технічних засобів (*надпотужні слухові апарати, кохлеарна імплантація тощо*), які спрямовані на усунення/компенсацію первинного порушення.

Це звичайно позитивно, водночас помилково вважати, що сурдопедагогічні методики втрачають актуальність.

Теорія і практика свідчать, що діти з порушеннями слуху, які отримали технічну підтримку, потребують реабілітаційного періоду, на якому особливо значущим є супровід фахівців психолого-педагогічного профілю.

Тому сурдопедагогічні технології в жодному разі ні нівелюються, не втрачають актуальність, але мають змінюватися, вдосконалюватися, відповідати на потреби дітей та батьків.

Корекційно-розвивальний супровід дітей з порушеннями слуху

комплексна система заходів супроводження дитини на всіх етапах її становлення та навчання, спрямованих на розвиток особистості, пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, комунікації (soft skills, словесне мовлення та / або жестов мова) та корекцію порушень шляхом створення природнього, розвивального середовища.

- не можемо відмовитися усталеного визначення, спираємося на нормативні документи, проте в контексті соціокультурного підходу актуальними є тези про недоцільність корекції щодо дітей з порушеннями слуху, натомість уваги до розвитку особистості, пізнавальної діяльності, комунікації;

- враховуємо різні варіанти освітніх маршрутів, зумовлені значною кількістю чинників (тип порушення, ступінь зниження слуху, засоби реабілітації, запити батьків), тому дійсно, підтримуючи що корекційний супровід є важливим саме для варіанту, за якого сім'я обирає для дитини розвиток слухового сприймання та словесного мовлення, як основного засобу комунікації. Відтак, постає питання про корекцію порушень. Водночас, ми сприймаємо, що за білінгвально-бімодального підходу корекція не є необхідністю;

- виносимо на першу позицію розвиток: у сучасних міжнародних підходах до розуміння супроводу правомірним є акцент на розвиток на відміну від корекції, тому ми саме таким чином визначаємо корекційно-розвивальний супровід, надаючи першочергового значення розвитку. Пріоритет розвитку особистості над корекційним впливом.

Комунікацію розглядаємо у широкому сенсі (навички соціальної взаємодії, відстоювання власної позиції тощо, розвиток словесного мовлення та/або жестової мови).

Варіативність траєкторій розвитку та навчання

Учні/вихованці з порушеннями слуху можуть мати різні освітні потреби, в залежності від:

часу виникнення порушення та віку, в якому воно діагностовано;

виду, часу, якості заходів з компенсації (слухопротезування, кохлеарна імплантація);

провідного засобу комунікації родини та дитини (словесна/жестова мова);

підходу, за якого відбувалось попереднє навчання, специфіки реабілітації;

наявності комплексних порушень;

індивідуальні особливості тощо.

Ми не розглядаємо окремо категорії дітей глухих та зі зниженим слухом (слабкочуючих), оскільки при організації освітнього процесу варто враховувати низку чинників, серед яких ступінь порушення (зниження) слуху це лише один із багатьох (мова спілкування, технічні засоби компенсації, місце / модель навчання, супровід фахівців тощо).

Рівень розвитку словесного мовлення, комунікативні навички дитини також залежать не лише від ступеня порушення слухової функції, важливими є рання діагностика, якісна / оптимальна слухова реабілітація, підтримка спеціалістів та батьків, мовленнєве середовище, достатність спілкування та ін.

Складові успіху у розвитку дитини з порушеннями слуху:

- раннє виявлення, рання слухова допомога, слухопротезування та ранній психолого-педагогічний супровід;
- важливо вчити дитину слухати та створювати розвивальне середовище;
- комунікація – те, що стоїть попереду мовлення і є основою для його розвитку

Забезпечення зазначених умов є запорукою того, що на етапі шкільного навчання потреби дитини у допомозі будуть меншими.

Рівні підтримки осіб з особливими освітніми потребами

Актуальним є дослідження проблеми надання підтримки та супроводу дітям з особливими потребами в умовах закладу освіти, відповідно розроблення **критеріїв щодо рівнів підтримки.**

В основі рівнів підтримки визначення *труднощів, бар'єрів у навчанні, наявності чи відсутності особливих потреб*; при цьому враховується, що труднощі та потреби у підтримці можуть стосуватися різних сфер розвитку дитини: *фізичної (сенсо-моторної), когнітивної, мовленнєвої, емоційно-вольової, соціальної* та є повністю індивідуальними (Е. Данілавічюте).

Потреба

передбачає додаткову тимчасову чи постійну підтримку, яка реалізується через:

- необхідні адаптації та/або модифікацій в освітньому процесі,
- спеціальне обладнання,
- відповідні корекційно-розвиткові послуги,
- наявність асистента вчителя та/або асистента дитини

Перехід початкової ланки спеціальної школи на новий зміст освіти

- у 2018 році затверджено єдиний **Державний стандарт початкової освіти**, який визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання й компетентностей здобувачів освіти та є основою для розроблення типових та інших освітніх програм;
- з 2018/2019 навчального року введено в дію **Типову освітню програму початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами**;

Фактично йдеться про відмову від спеціальних навчальних програм для дітей з порушеннями слуху, зору, мовлення тощо (на державному рівні);

специфіка залишається, але специфіка не змісту (він єдиний для всіх), а умов, форм, методів, засобів, супроводу, які відповідають потребам (виняток становлять учні з порушеннями інтелектуального розвитку).

Такі новації є необхідними, відповідають міжнародним підходам, втім слід визнати, що вони можуть зумовлювати певні труднощі, потребують відповідного вивчення.

Висновок

про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини

містить інформацію щодо

- індивідуальних **особливостей розвитку** дитини, її **особливих освітніх потреб, рекомендації** членам команди супроводу, перелік необхідних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;
- розробляється фахівцями ІРЦ за результатами комплексного оцінювання
- є основою для складання Індивідуальної програми розвитку (ІПР) (у разі встановлення наявності у дитини особливих освітніх потреб)

У Висновку зазначають:

1. Загальні дані про дитину.
2. Дані про сім'ю дитини.
3. Умови виховання в сім'ї.

Моменти, які є **суттєвими щодо організації освітнього процесу:**

- інформація членів родини, які надаватимуть дитині підтримку вдома;
- якою мовою спілкуються в родині («в родині спілкуються вірменською мовою» / «українською жестовою мовою», «жестомовна родина»);
- наявність умов для проведення занять з дитиною вдома, якщо такі потрібні.

4. Інформація про стан здоров'я дитини. Анамнез. Медичний діагноз (інформація з медичної картки/довідки).

Важливою є інформація що безпосередньо стосується освітнього процесу (з медичної картки, бесіди з батьками) :

- часу виникнення порушення / віку, в якому воно діагностовано;
- вид, час та якість заходів з компенсації / корекції (слухопротезування тощо);
- користується постійно протягом дня / під час занять / практично не користується;
- робоча слухова відстань
- умови навчання і виховання (фахівці, підхід).

Анамнез: Виписка з історії розвитку дитини додається до основних документів.

Медичний діагноз (за наявності) : Порушення слуху (глухота).

Напрями проведення комплексної оцінки в ІРЦ

оцінку здійснюють відповідно до основних сфер розвитку дитини:

фізична;

мовленнєва (мовленнєво-комунікативна);

когнітивна;

емоційно-вольова

та освітньої діяльності,

в межах яких визначають **компетенції, потреби, рекомендації.**

Компетенція

- зазначається чи відповідають виявлені показники розвитку дитини віковим особливостям;
- важливим є спрямування на визначення сильних сторін дитини, зокрема здібностей, знань, умінь, навичок та інтересів, які в подальшому стануть опорою для надання підтримки;
- якщо дитина за певною сферою не має особливих потреб, пропонуємо зазначити коротко *«Компетенції в цілому відповідають віковим особливостям (віковим нормам)»*; відповідно у графі потреби: *«Немає особливих освітніх потреб»*, рекомендації сформулювати приміром як *«Загальні рекомендації з фізичного розвитку для дітей старшого дошкільного віку»*;
- для дітей зі тяжким ступенем порушення / складними порушеннями розвитку доцільно максимально деталізувати інформацію

Потреба

передбачає додаткову тимчасову чи постійну підтримку, яка реалізується через:

- необхідні адаптації та/або модифікацій в освітньому процесі,
- спеціальне обладнання,
- відповідні корекційно-розвиткові послуги,
- наявність асистента вчителя та/або асистента дитини

Вихідні положення щодо ООП

- **особливі освітні потреби** більшою мірою є індивідуальними;
- міра прояву й специфічність **особливих освітніх потреб** визначають специфіку підтримки учнів у процесі навчання;
- об'єктивне визначення **особливих освітніх потреб** покликано сприяти усуненню бар'єрів, які перешкоджають повноцінній участі дитини у освітньому процесі та успішній соціалізації;
- правомірно розглядати різні класифікації **особливих освітніх потреб** в залежності від критеріїв, покладених у основу.

Фактори, що ускладнюють процес узагальнення результатів комплексної оцінки розвитку дитини та оформлення висновку:

- різні підходи до визначення **особливих освітніх потреб** дитини,
- формулювання потреб як рекомендації (до відповідних граф вносяться схожі формулювання),
- перерахування загальних порад, які не належать до особливих потреб.

Рекомендації до визначення ООП у висновку

на основі аналізу теоретичних аспектів проблеми, конкретних випадків комплексної оцінки розвитку визначено **дві групи особливих освітніх потреб** (у контексті розділу «Оцінка освітньої діяльності»):

«Адаптації / модифікації»,

«Умови для розвитку».

Потреби уточнюються в залежності від конкретної ситуації та вносяться до висновку.

*Серед можливих визначаємо наступні,
але варіанти можуть бути різними:*

Адаптації / модифікації	Умови для розвитку
<p>Адаптація / модифікації змісту, методів, результатів діяльності учня, оцінювання навчальних досягнень.</p> <p>Адаптація методів, засобів (застосування шрифту Брайля, жестової мови тощо).</p> <p>Адаптація середовища (рівень освітлення, шуму тощо).</p> <p>Адаптації фізичного навантаження.</p> <p><i>конкретні адаптації:</i></p> <p>Мінімальні адаптації завдань з метою розвитку мовлення.</p> <p>Адаптації письмових завдань тощо.</p>	<p>Умови для соціального розвитку.</p> <p>Умови для емоційного розвитку.</p> <p>Умови для розвитку навчальної поведінки, навчальних вмінь та навичок.</p> <p>Умови для розвитку самостійної навчальної діяльності тощо.</p>

Рекомендації

В графі «Рекомендації» зазначаються особливості індивідуальної адаптації / модифікації, конкретні методи, детальні поради, додаткові методики, вправи, прийоми, застосування яких є особливо важливим.

Основною кінцевою метою є не визначення окремих напрямів допомоги, а створення комплексної системи роботи.

Алгоритм дії

(узагальнення результатів оцінки)

- виявлено труднощі →
- визначено потреби →
- надано рекомендації *(формулюються через дії «забезпечити», «надати», «створити», «адаптувати», «модифікувати» тощо)*

Оцінка освітньої діяльності (відповідно до основних критеріїв формування вмінь та навичок дітей дошкільного віку; для дітей шкільного віку - сформованість знань, вмінь, навичок відповідно до навчальних програм)

Компетенція (знання, здібності, уміння, навички)	Потреби	Рекомендації
<p>Контакт продуктивний. Рівень знань відповідає віковій нормі. Спілкується жестовою мовою. Показує за проханням та називає жестом тварин, знайомі овочі/фрукти. Співвідносить предмети за кольором; знає основні кольори. Розрізняє великий/маленький. Співвідносить частини малюнка за фоном</p>	<p>Умови для засвоєння програмних знань; розвитку зорової уваги, пам'яті, спостережливості. Формування мовної компетентності засобами жестової та словесної мов.</p>	<p>Збагачувати уявлення про довкілля засобами жестової мови з опорою на збереженні функції. Послідовно формувати зорові образи мовленнєвих одиниць словесної мови; словниковий запас через уточнення понять та уявлень, що позначені словом/жестом та співвідносити з писемним мовленням, зображенням.</p>
<p>(орнаментом). Складає дошку з вкладишами. Виявляє зацікавленість до іграшок, дидактичного матеріалу. Ставить запитання. Допомогу сприймає успішно.</p>		<p>Розвивати дактильне мовлення, здатність зчитування з губ/обличчя. Залучати до комунікативної діяльності в парі/групі, організовуючи виконання спільних ігрових/навчальних завдань. Передбачити велику кількість наочності, застосовувати методи інсценування та драматизації, предметно-практичної діяльності (ліплення, малювання тощо); повторюваність, закріплення з використанням різноманітних прийомів відповідно до віку.</p>

Оцінка освітньої діяльності (відповідно до основних критеріїв формування вмінь та навичок дітей дошкільного віку; для дітей шкільного віку - сформованість знань, вмінь, навичок відповідно до навчальних програм)

Компетенція (знання, здібності, уміння, навички)	Потреби	Рекомендації
Контакт з педагогом продуктивний. Рівень знань відповідає програмним вимогам. Сенсорні еталони сформовані. Орієнтується у	Адаптації засобів, методів, прийомів навчання (за потреби). Забезпечення візуальної та слухової доступності під час уроків.	Організовувати освітній процес відповідно до бімодально-білінгвального підходу. Застосовувати адаптації: роз'яснення нових

<p>часових, елементарних математичних поняттях. Визначає «четвертий зайвий». Успішно виконує навчальні завдання за жестовою інструкцією, зразком (за потреби). Дактилює, читає, пише друкованими літерами. Основний засіб комунікації – жести мови. Усне мовлення сприймає на зорово-слуховій основі. Знає та використовує слова в межах знайомих лексичних тем. Завдання логічного характеру, на узагальнення, визначення причинно-наслідкових зв'язків виконує. Допомогу використовує, досвід переносить. Працездатність рівномірна, пізнавальний інтерес достатній.</p>		<p>/складних /абстрактних понять з опорою на жестову мову, наочність та досвід дитини; мовленнєвий та наочно-практичний рівні розв'язання одного й того ж навчального завдання; за потреби збільшення часу на виконання завдань, врахування, що дитина сприймає матеріал на зорово-слуховій основі. Використовувати чіткі, покрокові інструкції; уникати тривалих монологів, занадто розгорнутих речень. Використовувати наочність (малюнки, фото, схеми, відео, драматизації, інсценування, відео з субтитрами тощо). Адаптувати формат завдань, що передбачають сприймання інформації на слух (диктант, аудіювання тощо). Використовувати вправи, спрямовані на формування лексико-граматичних категорій, розширення словникового запасу (включати у повсякденне спілкування нові слова, що стосуються різних сфер життєдіяльності дитини).</p>
--	--	---

7. Загальні висновки:

Особливі освітні потреби так (*категорія*) / ні

так ✓ Дитина з порушеннями слуху. Глухота.

так ✓ Дитина з порушеннями слуху (зниження слуху).

Рекомендована освітня програма

Індивідуальний навчальний план (так / ні)

Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (*заняття з психологом, логопедом, дефектологом, реабілітологом;*

додаткові заняття; інше (**наявність асистента вчителя/**

вихователя, спеціальних підручників, корекційного обладнання тощо)

Рекомендована освітня програма (дошкільна освіта)

Рекомендовано:

інклюзивна група

Навчання за освітньою програмою з внесенням необхідних адаптацій.

Корекційно-розвиткова робота за програмою розвитку глухих дітей дошкільного віку (4 заняття на тиждень).

спеціальна група

Корекційно-розвиткова робота за програмою розвитку глухих дітей дошкільного віку.

Рекомендована освітня програма (школа)

Рекомендовано:

інклюзивний клас

Навчання за освітньою програмою закладу загальної середньої освіти з внесенням необхідних адаптацій.

Корекційно-розвиткова робота за програмою для дітей з порушеннями слуху (4 години на тиждень).

спеціальний клас

Навчання за Типовою освітньою програмою для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами та навчальним планом для дітей з порушеннями слуху.

8. Рекомендації

- для асистента вчителя (вихователя);
- вчителів (вихователів/викладачів);
- практичного психолога;
- вчителя-логопеда;
- вчителя-реабілітолога;
- вчителя-дефектолога;
- батьків або законних представників (потреба в асистенті дитини, консультація лікаря, соціального працівника тощо);
- щодо створення безбар'єрного середовища у навчальному закладі

- **складання висновку – командна робота;**
- фахівці ІРЦ зазначають у висновку результати комплексної оцінки за напрямками;
- **висновки та рекомендації формуються на основі узагальнення результатів оцінки**

Повторна комплексна оцінка

Повторна психолого-педагогічна оцінка

(запланована (період, дата) / за бажанням)

- Необхідність планової повторної оцінки визначається фахівцями ІРЦ з метою **констатації динаміки розвитку дитини, визначення рівня задоволення потреб, розгляду доцільності зменшення обсягу додаткових послуг** тощо; така оцінка не є обов'язковою.
- Випадки та порядок проведення незапланованої повторної оцінки визначений у *Положенні про інклюзивно-ресурсний центр (пп. 34-37)*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ
ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ
ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ

Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. *За ред. М. Порошенко, Київ, 2018 р.*

Інклюзивно-ресурсний центр №3
Деснянського району

вул. Братиславська, 14-А

Проведення комплексної оцінки

Дата _____

Час _____

Співробітник _____

тел. _____

Документи, які потрібно донести:

*За бажанням візьміть творчі роботи
дитини, відзнаки у конкурсах,
змаганнях тощо.*

*Будемо раді співпрацювати з Вами та
Вашою дитиною!*

Назва адаптації	Так/ ні	Примітка
Пристосування середовища:		
доступність	ні	
освітлення	так	у зв'язку з наявністю порушення зору приміщення має бути добре освітленим
рівень шуму	ні	
Психолого-педагогічна адаптація:		
використання візуального розкладу	ні	
збільшення часу на виконання завдань	так	збільшення часу на виконання завдань, «покрокове» навчання
збільшення обсягу допомоги (демонстрація зразка, нагадування тощо)	так	чіткі прості інструкції, зміна видів діяльності, використання практичних видів діяльності (накладання, перекладання, аплікації та ін.); постійне закріплення вивченого; впаховувати темп працездатності та потреби в адаптації до нового оточення
руховий режим	ні	
використання заохочень	так	зацікавлювати до співпраці на основі інтересів дитини
використання засобів концентрації уваги	так	чіткі прості інструкції
Адаптація навчального матеріалу:		
картки-підказки, картки-інструкції	так	
засоби альтернативної комунікації	так	альтернативні засоби спілкування та виконання завдань (вказати жестом, кивнути тощо)
Модифікація:		
скорочення змісту матеріалу	так	спрощення та зменшення обсягу матеріалу відповідно до можливостей дитини
зниження рівня вимог до виконання завдань	так	відповідно до можливостей дитини

**До Індивідуальної програми розвитку здобувача позашкільної освіти.
Приклад розділу 4.
Адаптація та модифікація освітньої програми**

Батьки – рівноправні партнери

батьки є основними замовниками освітніх послуг;
батькам надано право вибору закладу освіти для своєї дитини, вони мають бути готові зробити правильний вибір та усвідомлювати свою роль у процесі здобуття освіти дитиною;
батьки максимально залученні до освітнього процесу.

Інформування батьків та передача їм висновку

- фахівці ІРЦ зобов'язані **ознайомити батьків** / одного з батьків або законних представників дитини з Висновком, умовами навчання та надання психолого-педагогічних послуг;
- батьки / один з батьків або законні представники **підписують** Висновок, де зазначено, що вони «з Висновком ознайомлені».

Важливо, щоб батьки були **детально проінформовані** про результати оцінювання;

- повідомлення результатів комплексної оцінки батькам відбувається **за відсутності** дитини, з дотриманням норм коректності («дружній простір»);
- батьки мають усвідомлювати, що **рекомендації фахівців, психолого-педагогічна послуги є необхідними та обов'язковими** для розвитку та здобуття освіти їхньої дитини;
- **зворотній зв'язок із батьками** (законними представниками), «електронний режим спілкування», доступна інформація.

Ідеї налагодження партнерства з батьками

- Попередня бесіда про умови проведення оцінки, “підготовчого” відвідування.
- Відеоматеріали, улюблені іграшки, все що створить “атмосферу довіри”.
- Одним з елементів процесу оцінювання можуть бути спостереження за взаємодією дитини із членами своєї сім’ї в різних ситуаціях.
- Організація роботи (не запитувати багато разів про те саме, налагодити робочі стосунки з батьками, з метою ефективного використання їхнього часу).
- Консультації щодо визначення адаптацій на майбутнє.
- Варто демонструвати батькам наскільки корисна одержана від них інформація і як вона сприяє визначенню ефективних способів допомоги дитині.
- Слід надавати батькам можливість розпитувати педагогів.
- Більш детальні рекомендації для батьків у висновку.

*Було дуже приємно співпрацювати з Вами та Вашою дитиною.
Якщо Вам потрібна буде допомога, будь ласка, звертайтеся до нас.*

Візуальні матеріали для
попереднього «знайомства
дитини з новим місцем»
(Т.Скрипник)

ДОРОГИЙ ... (ім'я дитини)!

Запрошуємо тебе до Києва, на наші заняття.

Ти прийдеш до такого великого будинку (школи).

Праворуч – два наших вікна.

Коли зайдеш до цього будинку, то побачиш такий коридор.

І у цьому коридорі, праворуч – двері нашої кімнати –

Ти відкриєш двері і побачиш, що наша кімната чекає на тебе!

Пані Тетяна буде проводити веселі ігри

Кожного дня допомагати тобі буде
якась із цих **тваринок**:

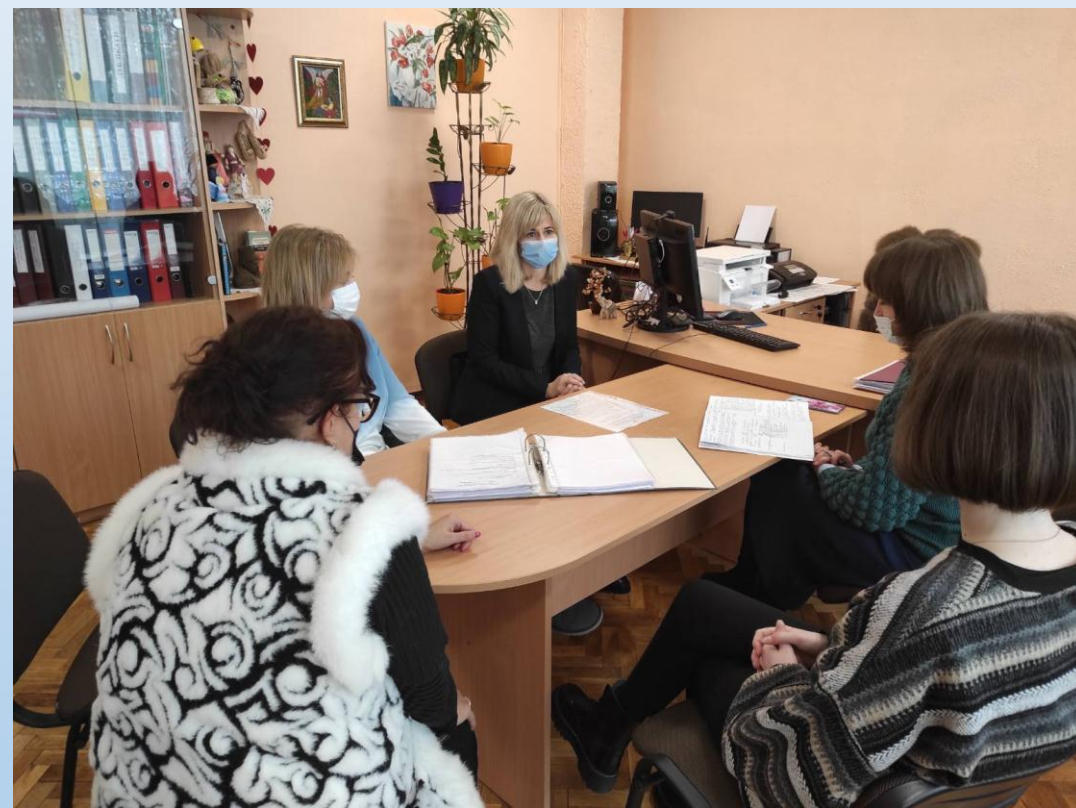
Разом з тобою будуть ще інші діти.
До зустрічі!!!

ІРЦ №3 тісно співпрацює з закладами,
в яких навчаються дітки з
порушеннями слуху

*Професійне спілкування, обмін
інформацією, поради педагогів, які
знають дитину, сприяють визначенню
оптимально доцільних рекомендацій.*

Участь у засіданнях команд супроводу за участі фахівців ІРЦ №3: обговорювалися питання перегляду ІПР з метою констатації динаміки розвитку дитини, визначення рівня задоволення потреб, доцільності змін щодо обсягу та переліку додаткових послуг, планування індивідуальних адаптацій навчальних завдань на уроці та в межах домашньої роботи, організації співпраці вчителя (вихователя) та асистента, визначення сильних якостей дитини, врахування її інтересів та досвіду, підтримка мотивації до навчання.

«Відкритий мікрофон»

- Чи мають бути «однаковими» (за деталізацією рекомендацій) висновки ІРЦ для дитини, батьки якої обирають спеціальний заклад освіти і для дитини, яка буде навчатися в інклюзивних умовах?
- Чи має ІРЦ рекомендувати тип закладу освіти / форму навчання (спеціальні чи інклюзивні умови навчання) для дитини?

Посібник

«ДИТИНА З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ: НАВІГАЦІЯ ДЛЯ БАТЬКІВ»

С.Литовченко, В.Жук, О.Таранченко, В.Литвинова, Н.Піканова

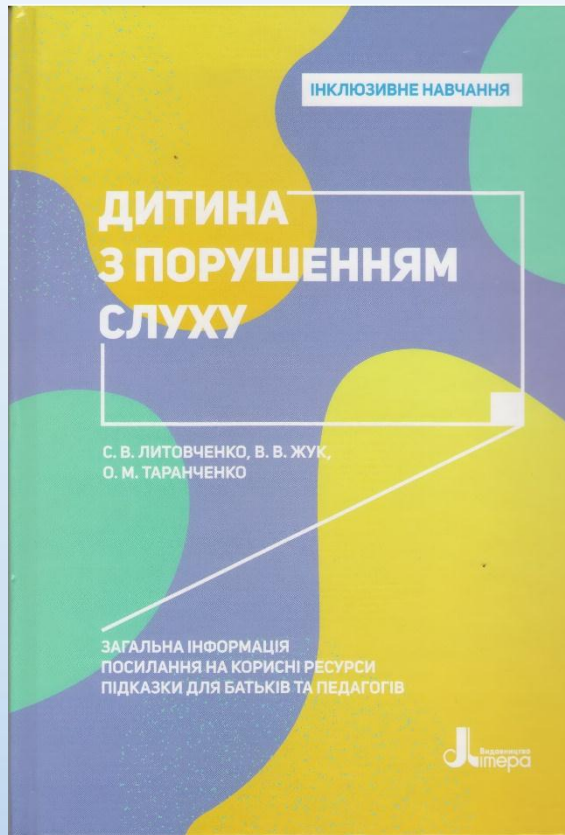
Діагностуючи порушення слуху у дитини, батьки часто опиняються у ситуації невизначеності, їм бракує необхідної інформації та підтримки.

Посібник покликаний надати корисну інформацію, підказки про перші кроки, які слід здійснити в такій ситуації.

Розділи посібника включають особливості діагностики, слухопротезування, зокрема характеристики «дитячих» слухових апаратів, раннього втручання та слухової допомоги в контексті міждисциплінарного підходу.

Посібник видано за підтримки Центру слухової реабілітації «АВРОРА».

<https://lib.iitta.gov.ua/715811/1/>

Посібник
«ДИТИНА З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ»
С.Литовченко, В.Жук, О.Таранченко

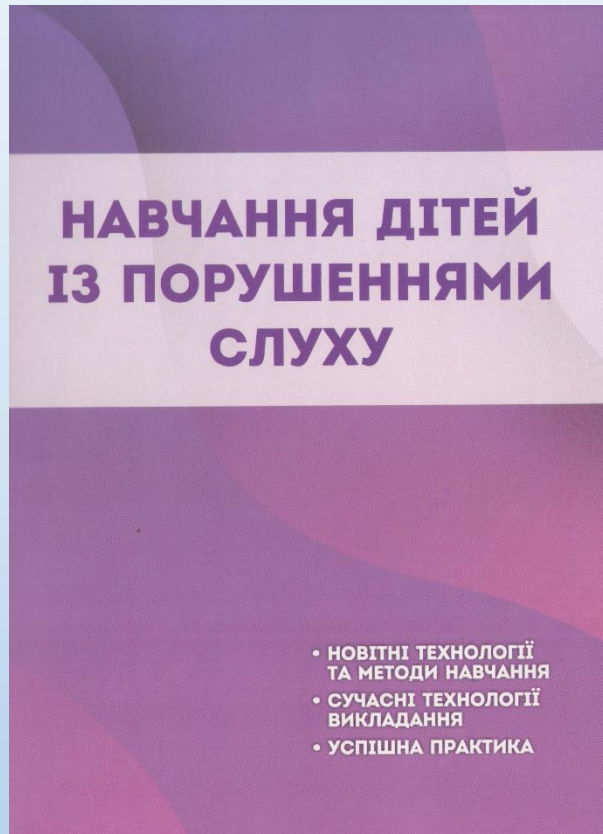
Сучасне доповнене видання «Путівника для батьків», який користувався попитом цільової аудиторії містить матеріали, присвячені важливим питанням – як допомогти дитині з порушенням слуху: перші кроки; мовлення дитини; перші знання про довкілля; особливості розвитку та навчання.

Автори посібника переконані, що потенціал дітей з порушеннями слуху є значним, просто батькам потрібно знати особливості занять з такими дітками та працювати в команді з фахівцями.

<http://lib.iitta.gov.ua/714037/1/>

Підготовка актуальної науково-методичної літератури

з питань освіти дітей з порушеннями слуху

Навчально-методичний посібник

«НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ»

В.Жук, О.Таранченко, В.Кульбіда, С.Литовченко, О.Федоренко, В.Литвинова

У посібнику представлено сучасні педагогічні підходи, ефективні стратегії викладання, особливості реалізації змісту освіти та оцінювання.

Автори посібника сподіваються, що він допоможе педагогам створити сприятливе освітнє середовище, зорієнтуватися у чинній нормативній базі, підкаже оптимальні рішення актуальних проблем. Включено практичні матеріали педагогів «Черкаського навчально-реабілітаційного центру «Країна добра» Черкаської обласної ради та «Чернівецького обласного навчально-реабілітаційного центру №1».

[http://lib.iitta.gov.ua/719471/1/.](http://lib.iitta.gov.ua/719471/1/)

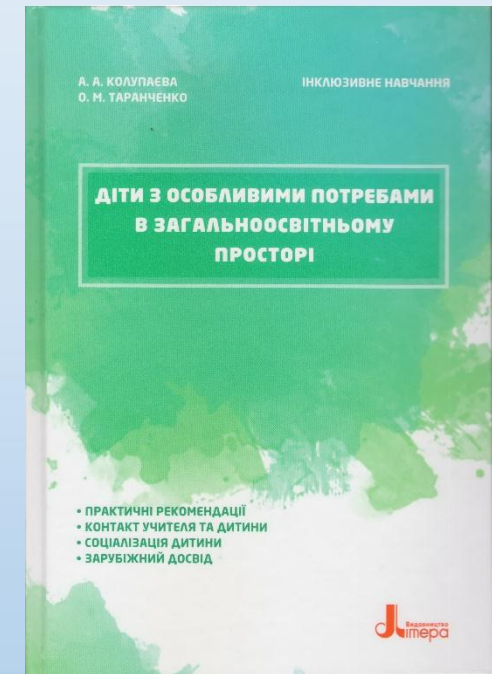

У посібнику висвітлюються сучасні стандарти супроводу дітей з порушеннями слуху, розкриваються основні концептуальні підходи до оновлення змісту та методики навчання у контексті концепції НУШ.

Увага акцентується на особистісно орієнтованих технологіях, індивідуальному підході у доборі як змісту матеріалу, так і способів його подачі.

<https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodichn-posbniki/dlya-pedagogchnikh-pratsvnikv-yak-pratsyuyut-z-uchnyami-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami/navchalno-metodichniy-posbnik-uchn-pochatkovikh-klasv-z-porushennyami-slukhu-navchannya-ta-rozvitok/>

Науково-методичний супровід інклюзивного навчання

Електронна бібліотека НАПН України

<https://lib.iitta.gov.ua/>

Перегляд за

- роком створення/ видання
- автором
- установою (*Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України*)
- темою класифікатора
- науковою темою.

Публікації відділу:

За 2018-2019 роки:

[Відділ освіти дітей з порушеннями слуху](#)

<http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0118U003346/>

За 2015-2017 роки:

[Лабораторія сурдопедагогіки](#)

<http://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0115U000202/>

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

<http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped/>

**Інститут спеціальної
педагогіки і психології імені
Миколи Ярмаченка НАПН
України**

провідна наукова установа у складі Національної
академії педагогічних наук України

Пошук...

Пошук

☰ | Меню

Сайт

<http://ispukr.org.ua/>

Facebook

<https://www.facebook.com/ispukr>

Каталог освітніх послуг

Додаткові корекційно-розвиткові заняття (послуги) для дітей з особливими освітніми потребами, які мають порушення слуху

Корисні ресурси

Відео матеріали Інституту

Програми з корекційно-розвиткової роботи для учнів глухих та зі зниженим слухом закладів загальної середньої освіти зі спеціальною та інклюзивною формами навчання